ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce **J. B.**, žalobce právně zastoupen JUDr. Zuzanou Špitálskou, advokátkou, se sídlem Praha 5, Plzeňská 4, proti žalovanému **Veliteli Vojenského útvaru 1762 Žatec**, se sídlem Žatec, Komenského Alej 1752, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 28. 3. 2017, č. j. 52 Ad 3/2017 – 59,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na nákladech řízení o kasační stížnosti částku **4.114 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupkyně JUDr. Zuzany Špitálské.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím Velitele Vojenského útvaru 1837 Chrudim (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 20. 7. 2016, č. j. 130-15/2016-1837, byl žalobci podle § 119 zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání (dále jen „zákon o vojácích z povolání“) přiznán nárok na mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění podle § 119 odst. 1 a 2 zákona o vojácích z povolání, které utrpěl v důsledku úrazu při dopravní nehodě, k níž došlo při výkonu služby dne 9. 9. 2013, v celkové výši 11 277 720 Kč; současně jím byl zamítnut nárok na mimořádné zvýšení této náhrady ve zbylé požadované výši 11 643 280 Kč. Odvolání proti tomuto rozhodnutí žalovaný rozhodnutím ze dne 11. 1. 2017, sp. zn. 66-74/2016-1762, zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočce v Pardubicích. Krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Těžištěm přezkumu napadeného rozhodnutí bylo posouzení právní otázky, zda byla při rozhodování o mimořádném zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění podle

§ 119 odst. 1 a 2 zákona o vojácích z povolání aplikována odpovídající právní úprava. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný a správní orgán I. stupně pochybili, pokud při určení výše mimořádného zvýšení této náhrady vycházeli z nové právní úpravy, tj. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „nový občanský zákoník"), za použití Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví ze dne 12. 3. 2014. Ztotožnil se s názorem žalobce, že na jeho případ bylo naopak nutné použít dosavadní právní předpisy, účinné do nabytí účinnosti nového občanského zákoníku. V souladu s přechodnými ustanoveními § 3028 odst. 3 a § 3079 odst. 1 nového občanského zákoníku a pro obecný zákaz retroaktivity lze totiž novou právní úpravu aplikovat pouze na případy, kdy ke škodní události došlo po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku. Vzhledem k tomu, že služební úraz žalobce je svou povahou srovnatelný s pracovním úrazem, jeho řešení a odškodnění by mělo být analogické úrazu pracovnímu. V jeho případě proto měla být aplikována vyhláška č. 440/2011 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále též „vyhláška 440/2011 Sb."), neboť ke vzniku škodní události došlo ještě před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku a za účinnosti zmiňované vyhlášky.

[3] Krajský soud uvedl, že pro účely určení, kterou právní úpravu na projednávanou věc aplikovat, nelze vycházet z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 21 Cdo 149/2009, na který odkazoval žalovaný, neboť tento judikát řeší pouze otázku, kdy lze zdravotní stav považovat za ustálený (například pro účely určení počátku běhu promlčení nároku na náhradu ztížení společenského uplatnění), nikoli však otázku aplikovatelnosti právní úpravy.

[4] Krajský soud dále odkázal na četnou judikaturu Nejvyššího soudu a na stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2011, Cpjn 203/2010, č. 50/2011 Sb. NS. Zdůraznil, že při určení mimořádného zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění je jednotícím principem přiměřenost. Úsudek o ní musí vycházet jak z individuálních okolností posuzované věci, tak z obecných zkušeností, včetně poznatků z jiných posuzovaných případů a musí se dbát na to, aby přiznaná výše náhrady za ztížení společenského uplatnění byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi touto přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou škodou na zdraví existoval vztah přiměřenosti. Zároveň je třeba, aby přiznané odškodnění bylo srovnatelné s ostatními (v určitých kritériích) skutkově srovnatelnými případy. V souvislosti se shora citovanou Metodikou Nejvyššího soudu krajský soud odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3122/15, podle něhož tato metodika byla vydána jen jako nezávazné vodítko k náhradě nemajetkové újmy na zdraví. Zatímco pro oblast odčinění bolestí zavádí určitou podobu bodového hodnocení, pro oblast ztížení společenského uplatnění metodika bodový systém zcela opouští. Z uvedeného plyne, že při rozhodování o náhradě za ztížení společenského uplatnění je třeba postupovat tak, aby výsledná částka odškodnění co nejvíce odpovídala okolnostem konkrétní věci a skutečným následkům, které poškozený utrpěl v důsledku úrazu.

[5] Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (dále jen „stěžovatel") kasační stížnost, kterou opírá o důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.").

[6] Stěžovatel nesouhlasí s právním názorem krajského soudu, podle něhož se má odškodnění ztížení společenského uplatnění řídit dle právní úpravy platné v době vzniku škodné události. Podle jeho názoru dává rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 149/2009 vodítko pro určení, dle jaké právní úpravy má být ztížení společenského uplatnění odškodněno. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí uvedl, že ztížení společenského uplatnění vzniká v době, kdy lze zdravotní stav poškozeného po úrazu považovat za ustálený, a v níž tedy lze posoudit, jaké má změněný zdravotní stav poškozeného nepříznivé důsledky pro jeho život. Režim odškodnění je tedy závislý

na tom, kdy došlo k ustálení zdravotního stavu; teprve po tomto ustálení lze vyčíslit rozsah, tj. výši škody, která má být odškodněna dle v té době platných právních předpisů. K ustálení zdravotního stavu žalobce došlo až 4. 9. 2015, k tomuto datu pak vzniklo ztížení jeho společenského uplatnění. Vzhledem k tomu, že v této době již byla vyhláška č. 440/2001 Sb. neúčinná, bylo nutno postupovat podle Metodiky Nejvyššího soudu. Ani tak ovšem aplikace správného právního předpisu v tomto ohledu nemá zásadní význam, neboť z žádného z uvedených předpisů nevyplývají bližší kritéria, na základě kterých má být stanovena konkrétní výše náhrady.

[7] Stěžovatel má též za to, že dostál požadavku rozhodovat stejně jako ve skutkově srovnatelných případech a podotýká, že žalobci přiznal odškodnění v maximální možné míře stanovené Metodikou Nejvyššího soudu. Ačkoli tato metodika není právně závazná, působí silou své přesvědčivosti, neboť na jejím vytvoření se shodla odborná veřejnost složená z lékařů, soudců a pojistitelů. Pokud krajský soud napadeným rozsudkem nepřímo odkazoval na případ těžce zraněného vojáka v Afghánistánu, který byl odškodněn částkou 18 560 000 Kč, je nutno připomenout, že k ustálení zdravotního stavu tohoto vojáka došlo v listopadu roku 2013, tj. před vydáním Metodiky Nejvyššího soudu. V případě žalobce však došlo k ustálení zdravotního stavu až po téměř dvou letech.

[8] Konečně stěžovatel připomíná, že je (stejně jako správní orgán I. stupně) orgánem, který nakládá s prostředky státu. Na jedné straně rozhoduje o právech účastníků řízení, na straně druhé musí chránit veřejný zájem. Bylo-li by žalobci přiznáno vyšší odškodnění, než jaké umožňovala v rozhodné době Metodika Nejvyššího soudu, šlo by nepochybně o porušení veřejného zájmu.

[9] Ve vyjádření ke kasační stížnosti se žalobce ztotožnil s právním názorem krajského soudu. Uvedl, že se krajský soud podrobně a pečlivě zabýval nejen otázkou aplikace správného právního předpisu, ale též širšími východisky a metodickými vodítky vyplývajícími z konstantní soudní judikatury pro oblast náhrady škody na zdraví. Krajský soud se rovněž správně vypořádal s odkazem na žalovaného na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 149/2009.

[10] Žalobce zastává názor, že odškodnění za ztížení společenského uplatnění sestává ze tří složek: základní odškodnění, zvýšení odškodnění z lékařských důvodů dle § 6 odst. 1 vyhlášky č. 440/2001 Sb. a další zvýšení dle § 7 odst. 3 téže vyhlášky. Tyto složky tvoří dohromady jeden celek, na čemž nic nemění skutečnost, že správní orgány rozhodovaly o finální částce odškodnění za ztížení společenského uplatnění dvěma samostatnými rozhodnutími, tj. nejprve o základním odškodnění a poté pro mimořádnost případu o dalším zvýšení. Nárok na odškodnění vzniká ve stejné době a rozhodnutí o jeho výši se tak řídí stejným právním režimem. V této souvislosti žalobce upozornil, že o výši základního odškodnění za ztížení společenského uplatnění bylo rozhodováno na základě vyhlášky č. 440/2001 Sb. v době, kdy tato vyhláška byla již zrušena. O mimořádném zvýšení tohoto odškodnění, jakožto další složce téhož nároku, však bylo rozhodnuto na podkladě soukromoprávního dokumentu pomocného charakteru (Metodiky Nejvyššího soudu) a bez přihlédnutí k soudním rozhodnutím o výši náhrad ve skutkově srovnatelných případech. Pokud by tedy byla argumentace stěžovatele správná, pak při rozhodování o základní výši odškodnění bylo správním orgánem I. stupně rozhodováno nesprávně.

[11] Podle žalobce je režim odškodňování služebních úrazů analogický řešení pracovních úrazů. Vzhledem k tomu, že se jedná o odškodnění služebního úrazu vojáka z povolání, bylo nutno postupovat podle § 119 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, který stanoví, že náhrada za bolest a náhrada za ztížení společenského uplatnění se poskytují jednorázově, za podmínek

a ve výši, které stanovuje zvláštní právní předpis. Tímto předpisem byla vyhláška č. 32/1965 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění (s účinností od 1. 1. 2002 nahrazena vyhláškou č. 440/2011 Sb., pozn. NSS). Správní orgány měly vyjít z principů platných pro oblast pracovního práva a aplikovat vyhlášku č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, včetně ustanovení o zvýšení odškodnění dle § 6 odst. 1 a § 7 odst. 3 této vyhlášky, a zohlednit též judikaturu a rozhodnutí správních orgánů obou stupňů ve skutkově srovnatelných případech.

[12] Ačkoli byla vyhláška č. 440/2011 Sb., s účinností nového občanského zákoníku zrušena a výše odškodnění byla ponechána na volné úvaze soudů, v oblasti pracovního práva měla být nadále aplikována s ohledem na ustanovení § 394 odst. 2 zákoníku práce ve znění účinném do 30. 9. 2015). Situaci právního vakua, která vznikla v důsledku opakovaně odkládané účinnosti zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců, vyřešilo Společné stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví ke společnému postupu při odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku ze dne 28. 1. 2014, podle kterého mělo být v oblasti pracovního práva nadále postupováno dle zrušené vyhlášky o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění. Tato situace trvala až do 26. 10. 2015, kdy nabylo účinnosti nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání (dále jen „nařízení č. 276/2015 Sb.“), které nahradilo předchozí vyhlášku č. 440/2001 Sb., respektive do 1. 1. 2016, kdy nabyla účinnosti vyhláška č. 346/2015 Sb., o postupu při určování výše náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění vojáků (dále jen „vyhláška č. 346/2015 Sb.“).

[13] Ze všech uvedených důvodů žalobce navrhl, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

[14] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Mezi stěžovatelem a krajským soudem je spornou otázka, jaká úprava měla být aplikována při rozhodování o nároku žalobce na mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění podle § 119 odst. 1 a 2 zákona o vojácích z povolání. Předmětem sporu není otázka samotné existence tohoto nároku, ale určení jeho výše.

[17] Pro zodpovězení předmětné otázky je nutné nejprve určit, ke kterému okamžiku se upíná vznik ztížení společenského uplatnění. Na tuto otázku jasně odpovídá výše zmiňovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 21 Cdo 149/2009, ze kterého se podává, že tento nárok *„vzniká v době, v níž je možné zdravotní stav poškozeného po úrazu, nemoci z povolání nebo jiném poškození na zdraví, popřípadě po jejich zhoršení, považovat za ustálený a v níž je tedy možné posoudit, jaký má změněný (zhoršený) zdravotní stav poškozeného prokazatelně nepříznivé důsledky pro životní úkony poškozeného, pro uspokojování jeho životních a společenských potřeb nebo pro plnění jeho společenských úkolů, a přistoupit k jeho bodovému ohodnocení. Ztížení společenského uplatnění tedy vzniká jinými slovy řečeno v době, kdy se zdravotní stav poškozeného zaměstnance po léčení natolik ustálil, že bylo patrné, zda a v jakém rozsahu ke ztížení jeho uplatnění v životě a ve společnosti došlo, a kdy lze tedy na základě skutkových okolností, které má lékař k dispozici, objektivně provést jeho hodnocení.“* (zvýraznění doplněno). Přestože byl tento názor vysloven ve vztahu k dřívější úpravě odškodňování ztížení společenského uplatnění (vyhláška č. 32/1965 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění,

lze jej považovat i nadále za obecně platný. Vyhláška č. 440/2001 Sb. sice bez bližšího upřesnění stanovila, že výše ztížení společenského uplatnění se stanovila na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku (§ 7 odst. 1), přičemž *lékařský posudek se vydává u ztížení společenského uplatnění, zpravidla až po jednom roce poté, kdy došlo ke škodě na zdraví* [§ 8 odst. 2 písm. b) věta první], je ale zřejmé, že tato úprava sledovala určení vzniku předmětného nároku právě k okamžiku, kdy lze zdravotní stav poškozeného považovat za ustálený (jak to *expressis verbis* stanovil § 9 odst. 1 předchozí vyhlášky č. 32/1965 Sb.). Ostatně i navazující (recentní) úprava zřetelně stanoví, že *bodové ohodnocení ztížení společenského uplatnění se provádí zpravidla až rok poté, kdy došlo k poškození zdraví pracovním úrazem nebo nemocí z povolání a je zřejmé, že jde o trvalé poškození zdraví a podle poznatků lékařské vědy dalším léčením, popřípadě léčebně rehabilitační péčí, nedojde ke zlepšení nebo stabilizaci zdravotního stavu* (§ 7 odst. 1 nařízení č. 276/2015 Sb.). Stejný závěr lze dovodit i z nyní účinné speciální úpravy odškodňování pracovních úrazů vojáků [viz § 8 odst. 2 písm. b) vyhlášky č. 346/2015].

[18] S ohledem na shora uvedené je zřejmé, že došlo-li v nyní posuzovaném případě k ustálení zdravotního stavu žalobce ke dni 4. 9. 2015 (což žádná ze stran nerozporuje), je nezbytné určit, jaká právní úprava měla být při posuzování nároku žalobce k tomuto datu použita.

[19] Touto otázkou se zabýval již opakovaně Nejvyšší soud, a to například v rozsudcích ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 21 Cdo 4556/2016 a ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 21 Cdo 3687/2018 (viz dále). Jelikož se však v uvedených věcech zabýval nároky vyplývajícími z pracovněprávních vztahů, je nejprve nutné posoudit, zda lze jejich závěry (stejně jako závěry rozsudku ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 21 Cdo 149/2009 – viz bod [17] tohoto odůvodnění) aplikovat i na případ služebního úrazu vojáka z povolání. Je tedy nutné nejprve určit povahu nároku na ztížení společenského uplatnění odvíjejícího se od poškození zdraví při výkonu práce vojáka z povolání. Nejvyšší správní soud má za to, že i když zaměstnanecký vztah vojáka z povolání není pracovněprávním vztahem, neboť je upraven zvláštním (veřejnoprávním) předpisem (viz § 3 věta první zákoníku práce), nemění to nic na tom, že jde stále o *výkon závislé práce* (§ 2 odst. 1 zákoníku práce). Právě tato základní charakteristika je shodná pro pracovněprávní vztahy i vztahy služební, neboť vyjadřuje slabší postavení jedné ze stran tohoto vztahu, které je legislativně kompenzováno ve smyslu přiznání některých práv zaměstnanci. I pro služební poměr je tedy příznačná asymetrie v postavení zaměstnance a zaměstnavatele (státu). Tím se vymyká obecnému principu vztahů založených občanským zákoníkem, tedy vztahů založených na rovnosti v právech a povinnostech. Z hlediska dalších úvah je tedy nutno vycházet z premisy, že nárok na ztížení společenského uplatnění, který má svůj původ ve služebním úrazu, je nárokem imanentně spojeným s výkonem závislé práce a nebude se tak řídit obecnou úpravou odškodňování újmy na zdraví (§ 444 občanského zákoníku z roku 1964, § 2558 občanského zákoníku z roku 2012), existuje-li zvláštní úprava dopadající na tyto případy.

[20] Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 5. 2019, sp. zn 21 Cdo 3687/2018 (obdobně jako v předcházejícím rozsudku ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 21 Cdo 4556/2016) k řešené otázce vyslovil, že *„[d]o doby nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, byla výše náhrady za ztížení společenského uplatnění (a náhrady za bolest) upravena vyhláškou č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (…), a to jak pro případy ztížení společenského uplatnění způsobeného pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, tak pro případy ztížení společenského uplatnění způsobeného jiným poškozením zdraví (srov. ustanovení § 1 vyhlášky č. 440/2001 Sb.). Ustanovením § 3080 body 237 a 238 o. z. byla vyhláška č. 440/2001 Sb. s účinností od 1. 1. 2014 zrušena, neboť nová občanskoprávní úprava opustila dosavadní způsob odškodňování újmy na zdraví, podle kterého se náhrada nemajetkové újmy na zdraví (její výše) určovala na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku podle sazeb upravených zrušenou vyhláškou, a nadále stanoví, že při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy, že vznikla-li poškozením zdraví*

překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění, a že nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti (srov. § 2958 o. z.). Uvedená zákonná dikce byla následně rozvedena ´doporučujícím materiálem´ nazvaným ´Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku)´ (…) Nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, se (…) občanskoprávní a pracovněprávní úprava odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění rozštěpila, neboť provedenou rekodifikací soukromého práva zůstalo nedotčeno ustanovení § 394 odst. 2 zák. práce, které stanovilo, že do doby nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění se postupuje podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (…). Důvodem byla skutečnost, že v případě odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání se jedná o náhradu škody v podobě újmy na zdraví, ke které došlo při výkonu závislé práce (srov. § 2 a 3 zák. práce), a že právní vztahy vznikající při jejím výkonu (individuální pracovněprávní vztahy) jsou předmětem zvláštní úpravy obsažené v zákoníku práce. (…) Občanským zákoníkem se pracovněprávní vztahy řídí jen tehdy, nelze-li použít zákoník práce, a to vždy v souladu se základními zásadami pracovněprávních vztahů (srov. § 4 zák. práce).“

[21] Dále Nejvyšší soud upozornil, že i nová úprava odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobených pracovním úrazem či nemocí z povolání (nařízení č. 276/2015 Sb.) zachovává (na rozdíl od úpravy obecné) bodový systém výpočtu úhrady, což jen dokládá rozchod občanskoprávní a pracovněprávní úpravy odškodňování těchto nároků. Z toho, co bylo uvedeno, podle Nejvyššího soudu „[v]*yplývá, že subsidiární použití ustanovení § 2958 o. z. a z něj vycházející metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví na pracovněprávní vztahy nepřipadá v úvahu a že rozdílnost právní úpravy odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění v zákoníku práce od úpravy obsažené v občanském zákoníku je odůvodněna odlišností pracovněprávních vztahů od vztahů občanskoprávních, danou povahou závislé práce. (…) Protože občanský zákoník (vzhledem k odlišnosti pracovněprávních vztahů od vztahů občanskoprávních dané povahou závislé práce a specifickým právním vztahem mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem) neobsahuje právní úpravu odpovědnosti za škodu, která by byla typově shodná s odpovědností zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu, nelze považovat právní úpravu odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a způsobu určování výše náhrady za ztížení společenského uplatnění způsobeného pracovním úrazem za protiústavní jen z toho důvodu, že se při stanovení výše náhrady za ztížení společenského uplatnění způsobeného pracovním úrazem postupuje jiným způsobem, než-li je tomu podle právní úpravy náhrady za ztížení společenského uplatnění obsažené v občanském zákoníku.“* (zvýraznění v citacích doplněno Nejvyšším správním soudem).

[22] S ohledem na závěry vyslovené v odstavci [19] tohoto odůvodnění je Nejvyšší správní soud přesvědčen, že právní názor vyslovený Nejvyšším soudem lze přiměřeně aplikovat i na nyní posuzovaný případ. Přestože zaměstnanecký vztah žalobce nebyl vztahem pracovněprávním ale služebním, nelze přehlédnout, že byl (stejně jako je tomu u pracovněprávních vztahů) *výkonem závislé práce*; právě tato povaha každého zaměstnaneckého vztahu je důvodem zvláštní právní ochrany zaměstnance, odůvodňující aplikaci speciální úpravy odškodnění nároků z pracovního, respektive služebního úrazu. Není přitom rozhodující, že zákon o vojácích z povolání upravuje výslovně a komplexně náhradu škody na zdraví vzniklou vojáku v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání (a tedy vylučuje aplikaci odpovídajících ustanovení zákoníku práce, řešících stejnou problematiku pro vztahy pracovněprávní). Koncepce odškodňování totiž zůstala stejná v tom smyslu, že služební úraz se posuzuje z hlediska nároků vojáka stejně jako pracovní úraz zaměstnance. Proto výši náhrady za ztížení společenského uplatnění u vojáka je třeba stanovit podle zásad, které platí pro pracovněprávní vztahy.

[23] Aplikovanou úpravou pro určení výše nároku žalobce za ztížení společenského uplatnění tedy v dané věci neměla být úprava obecná (§ 2558 občanského zákoníku z roku 2012, doprovázená Metodikou Nejvyššího soudu), ale úprava speciální, vztahující se k případům, kdy měl tento nárok svůj původ v úrazu, ke kterému došlo při *výkonu závislé práce*. Touto úpravou

je (jak bylo vyloženo v odstavci [20]) vyhláška č. 440/2001 Sb. Nejvyšší správní soud se přitom zabýval i tím, zda tímto předpisem nemůže být nařízení vlády č. 277/2015 Sb., případně vyhláška č. 346/2015 Sb., neboť oba tyto předpisy (byť nabyly účinnosti dne 26. 10. 2015, respektive dne 1. 1. 2016 – tedy až po vzniku předmětného nároku žalobce) shodně stanovily, že *byla-li bolest nebo ztížení společenského uplatnění způsobena přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení/této vyhlášky a nebyl-li přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení/této vyhlášky vydán lékařský posudek k odškodnění bolesti nebo ztížení společenského uplatnění, stanoví se náhrada za bolest nebo náhrada za ztížení společenského uplatnění podle tohoto nařízení/této vyhlášky*. Jak však již bylo výše opakovaně konstatováno, lékařský posudek konstatující (a hodnotící) ustálený zdravotní stav žalobce byl vydán v definitivní podobě dne 4. 9. 2015; podmínky pro aplikaci výše zmiňovaných předpisů tak nebyly naplněny.

[24] Lze tedy uzavřít, že jakkoli krajský soud pochybil při určení okamžiku, k němuž měla být vztažena právní úprava odškodnění, dospěl nakonec ke správnému závěru, že výše nároku žalobce na ztížení společenského uplatnění má být posuzována podle vyhlášky č. 440/2001 Sb. Jelikož jím vyslovený závazný právní názor spočíval pouze v povinnosti správních orgánů aplikovat na daný případ uvedenou vyhlášku, není nutné napadený rozsudek rušit z důvodu korekce tohoto vysloveného názoru. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

[25] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, je povinen nahradit úspěšnému žalobci náklady řízení. Jejich výše je představována odměnou zástupkyně žalobce ve výši 3.100 Kč za 1 úkon právní služby (podání vyjádření ke kasační stížnosti) podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů. Přiznána byla též náhrada hotových výdajů zástupkyně, která činí dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu 300 Kč za jeden úkon. Celkem tak náklady zastoupení tvoří částka 3.400 Kč. Zástupkyně žalobce doložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty. Podle § 57 odst. 2 s. ř. s. platí, že je-li zástupcem účastníka advokát, který je plátcem daně, patří k nákladům řízení rovněž částka, která odpovídá příslušné sazbě daně, vypočtená z odměny za zastupování a z náhrad určených podle § 35 odst. 2 věty druhé. Náklady řízení za zastoupení včetně daně tedy činí 4.114 Kč. Tuto částku je stěžovatel povinen zaplatit žalobci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupkyně.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2020

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu